

CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA WYSOKOŚĆ UBEZPIECZEŃ KOMUNIKACYJNYCH W POLSCE

Edyta ZIELIŃSKA

Celem niniejszego artykułu jest przeprowadzenie oceny ubezpieczeń komunikacyjnych w Polsce. Analizie poddano trzy firmy oferujące ubezpieczenia OC, AC, Assistance i NNW. Przedstawiono główne czynniki, które wpływają na wysokość składki ubezpieczeniowej, tj. wiek kierowcy, miejsce zamieszkania, pojemność silnika.

1. WSTĘP

W Polsce funkcjonuje ponad 60 towarzystw ubezpieczeniowych, które w swojej ofercie posiadają zarówno obowiązkowe, jak i dobrowolne ubezpieczenia komunikacyjne. Ilość ubezpieczycieli w Polsce, w porównaniu do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, wzrosła kilkakrotnie. Zasadniczy wpływ na rozwój sektora ubezpieczeń komunikacyjnych w Polsce mają wzrost liczby eksploatowanych pojazdów oraz zmniejszenie przepustowości krajowych dróg. Oba te czynniki przyczyniają się do zwiększenia ilości wypadków, w wyniku których poszkodowanymi są najczęściej posiadacze pojazdów, ich pasażerowie oraz inne osoby korzystające z dróg publicznych, tj. piesi i rowerzyści. Do przyczyn powstawania wypadków komunikacyjnych w Polsce można zaliczyć także wiek eksploatowanych pojazdów oraz stan techniczny dróg publicznych.

Na wzrost zainteresowania ubezpieczeniami komunikacyjnymi wpływ ma ilość wypadków na polskich drogach, która nie zmniejsza się mimo wielu działań prowadzonych w celu poprawy tej sytuacji. Żadne akcje edukacyjne przekonywujące do większej ostrożności, do zmniejszenia prędkości, ani rozwój zaawansowanych systemów bezpieczeństwa w pojazdach, nie są w stanie wyeliminować wypadków komunikacyjnych. Skutkiem tych wypadków są szkody powstałe na zdrowiu uczestników ruchu wymagające często długotrwałego i kosztownego leczenia oraz na mieniu, związane np. z naprawą uszkodzonego pojazdu. Niezależnie od rodzaju szkody, skutki jej naprawy mogą być dla sprawcy dużym obciążeniem finansowym, dlatego należy się od takich niekorzystnych sytuacji ubezpieczyć. Ubezpieczenie komunikacyjne ma na celu minimalizację skutków wypadków i daje możliwość uzyskania stosownej rekompensaty [3,6].

2. CHARAKTERYSTYKA UBEZPIECZEŃ KOMUNIKACYJNYCH W POLSCE

Ubezpieczenia komunikacyjne swoim zakresem obejmują ruch lądowy odbywający się przy użyciu pojazdów mechanicznych oraz ryzyka dotyczące osób, które ruch ten naraża na straty i szkody osobowe oraz rzeczowe, w tym również w zakresie odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczenia komunikacyjne można podzielić na ubezpieczenia obowiązkowe oraz ubezpieczenia dobrowolne (tabela 1).

Obowiązkowym ubezpieczeniem komunikacyjnym w Polsce jest ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Odgrywa ono istotną rolę wśród wszystkich ubezpieczeń komunikacyjnych, ponieważ ma szeroki zakres ochrony, obejmujący zarówno posiadacza pojazdu mechanicznego, osobę nim kierującą oraz poszkodowanego wskutek określonego zdarzenia drogowego, którego sprawcą był posiadacz lub kierowca ubezpieczonego pojazdu mechanicznego. Ubezpieczyciel ma obowiązek naprawienia szkody również w przypadku, gdy kierujący [1,4]:

- wyrządził szkodę umyślnie,
- wyrządził szkodę w stanie po spożyciu alkoholu lub pod wpływem środków odurzających,
- wszedł w posiadanie pojazdu wskutek przestępstwa,
- nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem,
- zbiegł z miejsca zdarzenia.

Tabela 1. Charakterystyka ubezpieczeń komunikacyjnych

Lp.	Ubezpieczenia obowiązkowe	Ubezpieczenia dobrowolne
1.	Zawierane są w wyniku nakazu, wynikającego z bezpośrednio obowiązujących przepisów prawa, przy zaistnieniu określonych przesłanek.	Zawarcie ich jest nieobowiązkowe.
2.	Istnieje pełna swoboda wyboru ubezpieczyciela.	Istnieje pełna swoboda wyboru ubezpieczyciela.
3.	Ubezpieczyciel nie może odmówić zawarcia umowy z konkretnym podmiotem.	Ubezpieczyciel, mimo prowadzenia działalności w obrębie danej grupy, może odmówić zawarcia umowy z konkretnym podmiotem np. w sytuacji zbyt wysokiego ryzyka, wynikającego np. z istniejących wobec ubezpieczającego podejrzeń o nierzetelność postępowania w związku z wcześniej zawartymi umowami.

Umowa ubezpieczenia OC jest zobowiązaniem, w którym zakład ubezpieczeń przejmuje na siebie ekonomiczne skutki wyrządzonych szkód osobom trzecim, pod warunkiem, że ubezpieczony jest zobowiązany do ich naprawienia na podstawie odpowiedzialności deliktowej lub kontraktowej, w tym szkód wyrządzonych przez osoby, za które ubezpieczony ponosi odpowiedzialność przewidzianą przepisami prawa cywilnego.

Z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC nie jest wypłacane odszkodowanie za:

- uszkodzenie pojazdu, stanowiące następstwo zawinionych przez kierowcę tego samochodu zderzeń z innymi pojazdami,
- uszkodzenie pojazdu, wywołane innymi przyczynami niż kolizja z drugim pojazdem, np. najechanie na jakąś przeszkodę, drzewo, słupek itp.,
- uszkodzenie pojazdu przez nieznaną sprawców itd.

Wśród ubezpieczeń dobrowolnych można wymienić m.in. Autocasco (AC), Assistance oraz ubezpieczenie od Następstw Nieszczęśliwych Wypadków (NNW). Każde ubezpieczenie wiąże ze sobą istnienie ryzyka, za które ubezpieczyciel nie chce ponosić odpowiedzialności. Wyłączenia dotyczące wymienionych powyżej ubezpieczeń zostały przedstawione w tabeli 2.

Ubezpieczenie Autocasco jest ubezpieczeniem dobrowolnym, w którym zakres praw i obowiązków kształtują strony umowy. W praktyce do jej zawarcia dochodzi przez złożenie przez ubezpieczającego wniosku o ubezpieczenie, który należy traktować jako ofertę oraz przez podpisanie dokumentu ubezpieczenia, jakim jest polisa ubezpieczeniowa. Celem ubezpieczenia AC jest ochrona pojazdu wraz z jego wyposażeniem. Typowym zakresem udzielonej przez ubezpieczyciela ochrony ubezpieczeniowej jest [2]:

- uszkodzenie pojazdu w związku z jego ruchem lub postojem wskutek zderzenia z innym pojazdem, osobami, zwierzętami, przedmiotami lub działania osób trzecich, tj.: włamanie lub wandalizm,
- stratę lub uszkodzenie pojazdu wskutek zdarzeń losowych, tj.: pożar, powódź, wybuch, gradobicie, huragan, osuwanie lub zapadanie ziemi, zatopienie, intensywny opad deszczu itp.,
- kradzież pojazdu, jego części lub wyposażenia (z reguły objęcie pojazdu takim zakresem ochrony wiąże się z uiszczeniem dodatkowej składki).

Ubezpieczenie Assistance ma na celu ochronę kierowcy i pasażerów w czasie podróży. Zakresem obejmuje pomoc techniczną oraz medyczną. Pomoc jest udzielana w razie wypadku drogowego, awarii lub utraty pojazdu, choroby kierowcy lub pasażera. W zakresie obsługi pojazdu ubezpieczyciel:

- jest zobowiązany do pokrycia kosztów naprawy uszkodzonego pojazdu na miejscu zdarzenia lub w razie konieczności do pokrycia kosztów transportu do miejsca naprawy albo zamieszkania,
- oferuje możliwość udzielenia pożyczki zwrotnej na cele naprawcze pojazdu,
- pokrywa koszty związane z najmem pojazdu zastępczego,

- umożliwia dostawę paliwa na miejsce postoju pojazdu, unieruchomionego z powodu jego braku (ubezpieczyciel nie pokrywa kosztów dojazdu),
- pokrywa koszty związane z odbiorem pojazdu z miejsca naprawy lub odzyskania po kradzieży (świadczenia te uzależnione są od odległości miejsca zdarzenia od miejsca zamieszkania właściciela i realizowane według ustalonych limitów).

Tabela 2. Przypadki, w których ubezpieczyciel nie wypłaca odszkodowania mimo zapłaconej składki

Lp.	Rodzaj dobrowolnego ubezpieczenia	Wyłączenia
1.	Autocasco (AC)	<p>Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkodę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o wartości nieprzekraczającej określonej kwoty (np. 50% minimalnego wynagrodzenia czy innej ustalonej), • spowodowaną umyślnie lub wskutek niedbalstwa, • powstałą podczas kierowania pojazdem przez kierowcę pod wpływem narkotyków czy innych środków odurzających lub w stanie nietrzeźwości, • powstałą podczas kierowania pojazdem z nieważnym dokumentem uprawniającym do kierowania pojazdem, kierowania pojazdem niezarejestrowanym lub nieposiadającym ważnego badania technicznego, • powstałą wskutek działań wojennych, podczas używania pojazdu w celach przestępczych przez właściciela lub osobę upoważnioną, • powstałą wskutek niewłaściwego użytkowania pojazdu oraz niewłaściwego załadowania oraz przewożenia ładunku, • powstałą w pojeździe, który został nielegalnie wprowadzony na polski obszar celny, • powstałą wskutek kradzieży pojazdu lub jego części w przypadku, gdy kierujący wysiadł z samochodu i pozostawił w środku kluczyki, w przypadku niezabezpieczenia w sposób należyty dokumentów, kluczyków oraz pojazdu w celu uchronienia od kradzieży, • powstałą w okolicznościach innych niż podane w zgłoszeniu szkody.
2.	Assistance	<p>Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkodę powstałą w przypadku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umyślnego działania, • kierowania pojazdem bez wymaganych dokumentów, • kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, • niewłaściwej eksploatacji pojazdu oraz świadomości uszkodzeń przed wyjazdem.
3.	Następstw nieszczęśliwych Wypadków (NNW)	<p>Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkodę powstałą w następstwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jazdy wyścigowej, konkursowej, pokazów samochodowych, kaskaderskich oraz treningów do nich, • prowadzenia pojazdu bez ważnego dokumentu uprawniającego do kierowania pojazdem, • udziału kierowcy lub pasażera w bójce oraz popełnienia lub usiłowania popełnienia przestępstwa, • kierowania pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, • działań wojennych, udziału ubezpieczonych w strajkach, zamieszkach, protestach, blokadach dróg, rozruchach, aktach terroryzmu oraz sabotażu.

W przypadku doznania urazu ciała lub rozstroju zdrowia wymagającego hospitalizacji, ubezpieczyciel zobowiązuje się do zorganizowania i pokrycia kosztów [5]:

- transportu sanitarnego ubezpieczonego,
- odwiedzin krewnych ubezpieczonego, jeśli konieczna jest dłuższa hospitalizacja,
- hospitalizacji oraz kosztów leczenia w razie wypadku za granicą.

Ubezpieczenie od Następstw Niez szczęśliwych Wypadków chroni kierowców oraz pasażerów przed ich konsekwencjami. Przedmiotem tego ubezpieczenia są trwale następstwa powstałe w ruchu drogowym, również podczas wsiadania i wysiadania z pojazdu oraz jego załadunku i rozładunku.

3.RYNEK UBEZPIECZEŃ W POLSCE

Rynek ubezpieczeniowy w Polsce został przedstawiony przykładowo w oparciu o oferty wybranych towarzystw, tj. PZU, UNIQA, HDI. Zaprezentowana oferta dotyczy wysokości składek w zakresie ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej (OC) posiadaczy pojazdów mechanicznych i dobrowolnego ubezpieczenia Autocasco (AC) oraz pakietu OC+AC +Assistance+NNW. Poddane analizie oferty uwzględniają różne czynniki decydujące o wysokości składki ubezpieczeniowej, tj. miejsce zamieszkania i wiek kierowcy, posiadane lub nie zniżki za np. bezszkodową jazdę oraz markę pojazdu i pojemność jego silnika.

3.1. Oferty dotyczące OC

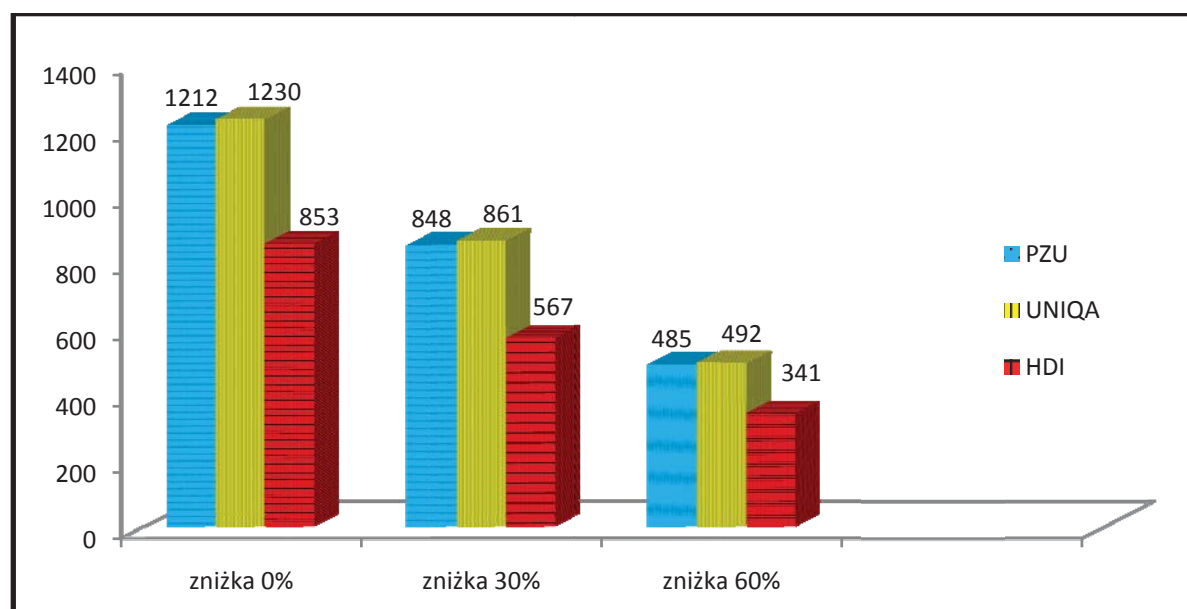
Pierwszym kryterium poddanym ocenie był wpływ posiadanej zniżki na wysokość składki ubezpieczeniowej w towarzystwach: PZU, UNIQA, HDI. Porównanie wysokości składki OC zostało wykonane dla:

- 40-letniego posiadacza pojazdu mechanicznego mieszkającego w Rzeszowie,
- pojazdu VW Golf (pojemność silnika 1.6 dm³, rokprod. 2005).

W tabeli 3 i na rys.1 uwzględniono zniżki w wysokości 0%- 60%.

Tabela 3. Wysokość składki OC uwzględniająca poziom zniżki

Firma Zniżka	PZU	UNIQA	HDI
0%	1212	1230	853
30%	848	861	597
60%	485	492	341

Rys.1. Wysokość składki OC uwzględniająca posiadaną przez ubezpieczającego zniżkę [7]

Porównując przedstawione na rys. 1 oferty można zauważyć, że ubezpieczający, który nie posiada żadnych zniżek oraz posiadający zniżki w wysokości 30% i 60%, zapłaci najniższą składkę w HDI, natomiast najwyższą w firmie UNIQA.

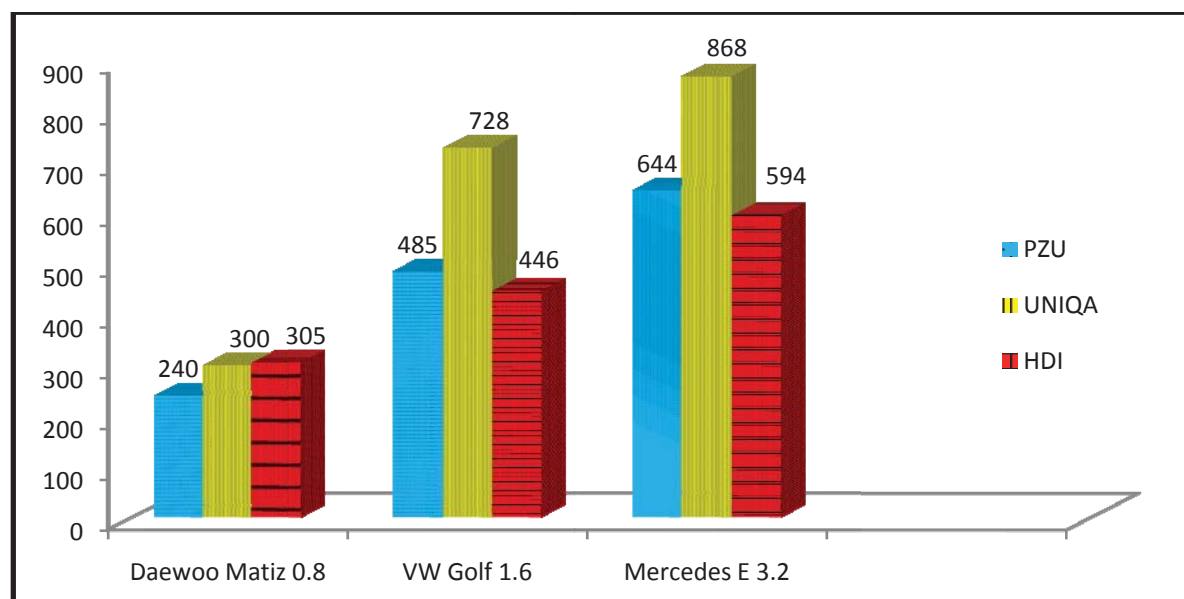
Kolejne porównanie dotyczy wpływu klasy pojazdu na wysokość składki ubezpieczenia OC. Ocenie poddano:

- 40-letniego posiadacza pojazdu mechanicznego mieszkającego w Rzeszowie,
 - trzy samochody: Daewoo Matiz 0.8, VW Golf 1.6 i Mercedes E 3.2 (wszystkie rok prod. 2002).
- W tabeli 4 i na rys. 2 uwzględniono także zniżkę w wysokości 60%.

Tabela 4. Wysokość składki OC uwzględniająca klasę pojazdu

Pojazd Firma	Daewoo Matiz 0.8	VW Golf 1.6	Mercedes E 3.2
PZU	240	485	644
UNIQA	300*	728	868
HDI	305	446	594

*minimalna stawka ubezpieczenia OC

Rys.2. Wysokość składki OC uwzględniająca klasę pojazdu [7]

Porównując przedstawione oferty wybranych towarzystw ubezpieczeniowych można stwierdzić, że w zakresie ubezpieczenia OC dla pojazdu Daewoo Matiz najbardziej korzystną składkę proponuje firma PZU, natomiast najmniej atrakcyjną – HDI. Zupełnie inaczej sytuacja wygląda w przypadku samochodów VW Golf i Mercedes; najniższą składkę proponuje HDI a najwyższą UNIQA. Im wyższa klasa pojazdu i większa jest pojemność jego silnika, tym wyższą składkę ubezpieczeniową zapłaci posiadacz samochodu.

3.2. Oferty dotyczące AC

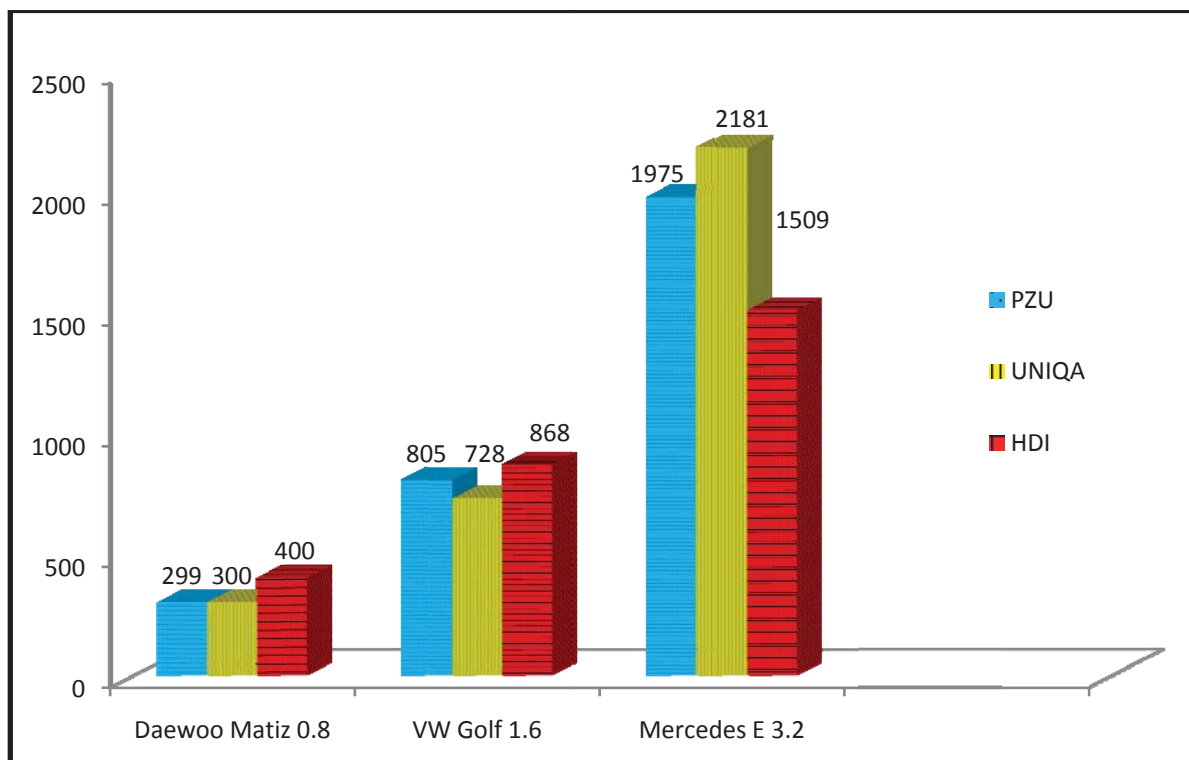
Analizowanym wariantem dotyczącym ubezpieczenia AC był wpływ wartości pojazdu na wysokość składki w rozpatrywanych towarzystwach. Porównanie wysokości składki AC zostało wykonane dla (tabela 5 i rys. 3):

- 40-letniego posiadacza pojazdu mechanicznego mieszkającego w Rzeszowie, który nie posiada zniżek,
- trzech pojazdów: Daewoo Matiz 0.8 (wartość – 5,2 tys. zł), VW Golf 1.6 (wartość – 13 tys. zł) i Mercedes E 3.2 (wartość – 30 tys. zł); rok prod. 2002 dotyczy wszystkich samochodów.

Tabela 5. Wysokość składki AC uwzględniająca wartość pojazdu

Pojazd Firma	Daewoo Matiz 0.8	VW Golf 1.6	Mercedes E 3.2
PZU	299	805	1975
UNIQA	300*	728	2181
HDI	400*	868	1509

*stawka minimalna ubezpieczenia AC

Rys.3. Wysokość składki OC ze względu na markę i ubezpieczyciela [7]

W zakresie ubezpieczenia AC najkorzystniejszą ofertę dla samochodu Daewoo Matiz posiada firma PZU, natomiast najmniej atrakcyjną HDI. W przypadku VW Golfa najniższą składkę oferuje UNIQA, a najwyższą ponownie HDI. Właściciel Mercedesa najmniej korzystną ofertę ubezpieczeniową otrzyma w towarzystwie UNIQA, najmniej zapłaci natomiast w HDI.

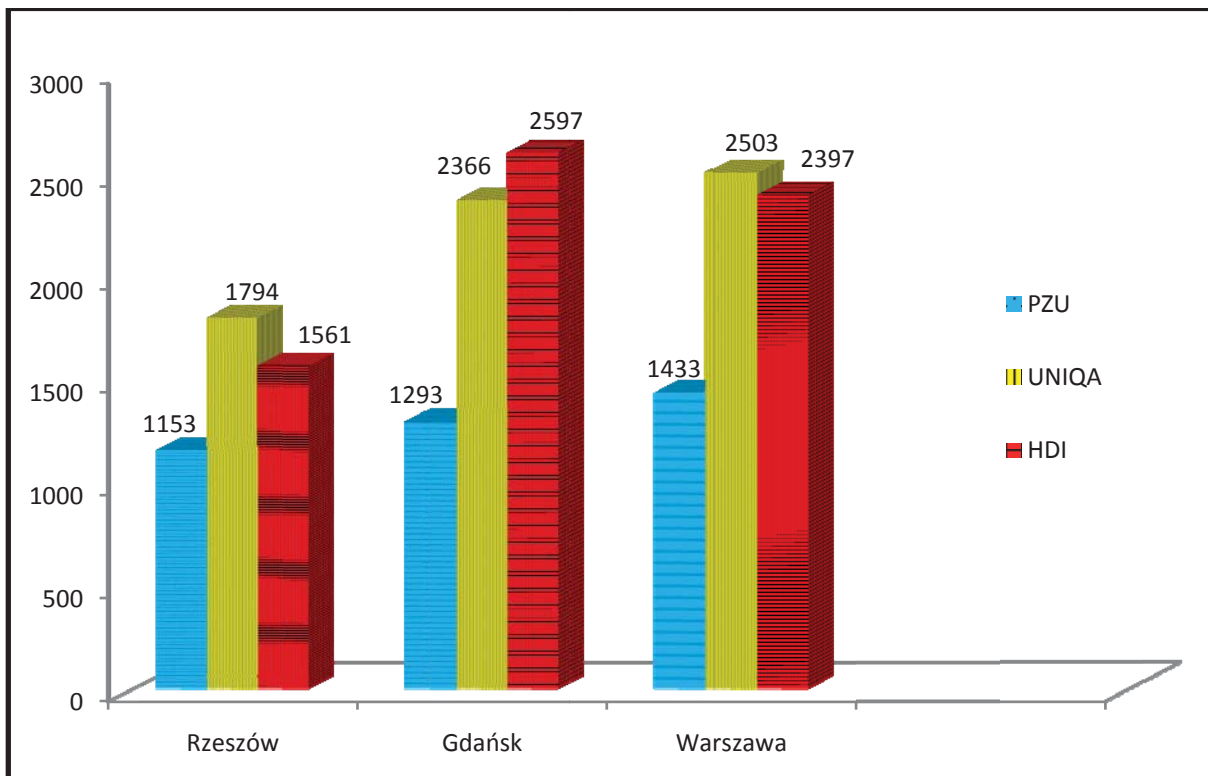
3.3. Oferty dotyczące pakietu ubezpieczeń OC+AC+Assistance+NNW

Branym pod uwagę wariantem dotyczącym pakietu OC+AC+Assistance+NNW był wpływ miejsca ubezpieczenia (Rzeszów, Gdańsk, Warszawa) na wysokość składki w wybranych towarzystwach. Porównanie wysokości składki zostało wykonane dla (tabela 6, rys. 4):

- 40-letniego posiadacza pojazdu mechanicznego, który posiada zniżki 60% (OC) + 60% (AC),
- nowego pojazdu Fiat Grande Punto (pojemność silnika 1.4 dm³, wartość pojazdu 35 tys. zł),
- kwota ubezpieczenia NNW – 5 tys. złotych, ubezpieczenie AC max, płatność jednorazowa.

Tabela 6. Wysokość składki całego pakietu ubezpieczeń uwzględniająca miejsce zamieszkania

Firma Miejscowość	PZU	UNIQA	HDI
Rzeszów	1153	1794	1561
Gdańsk	1293	2366	2597
Warszawa	1433	2503	2397

Rys.4. Wysokość składki pakietu ubezpieczeń ze względu na miejsce zamieszkania [7]

Z przedstawionego na rys. 4 porównania widać wyraźnie, że miejsce zamieszkania ma znaczący wpływ na wysokość składki ubezpieczeniowej. Ubezpieczający mieszkający w najmniejszym mieście, zapłaci najniższą składkę w każdym z wymienionych towarzystw. Posiadacz nowego pojazdu Fiat Grande Punto mieszkający zarówno w Gdańsku jak i w Warszawie, zapłaci najniższe ubezpieczenie w firmie PZU. Najmniej atrakcyjną ofertę ubezpieczeniową otrzyma w Gdańsku w towarzystwie HDI, natomiast w Warszawie w firmie UNIQA.

4. PODSUMOWANIE

Polska zajmuje istotne miejsce odnośnie rynku ubezpieczeń komunikacyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Wzrastająca ilość pojazdów samochodowych, których na polskim rynku jest ponad 22 mln (z czego blisko 75% stanowią samochody osobowe), powoduje zwiększenie zapotrzebowanie na ubezpieczenia komunikacyjne. Do grupy ubezpieczycieli zajmujących się głównie OC i AC dołączyły nowe firmy, które oferują model sprzedaży direct, przez Internet oraz wykorzystują niestandardowe kanały dystrybucji. Niezależnie od oferowanej formy sprzedaży usług, składki ubezpieczeniowe różnią się od siebie. Dlatego przed zawarciem umowy ubezpieczeniowej należy zapoznać się z ofertami kilku towarzystw w celu wyboru najlepszej opcji.

Przy wyborze ubezpieczyciela należy zwrócić uwagę na szereg czynników decydujących o wysokości składki. Z przeprowadzonej w artykule analizy ofert wybranych towarzystw ubezpieczeniowych wynika, że na wysokość składki wpływ ma np. region, w którym pojazd został zarejestrowany, jaki jest stan infrastruktury drogowej oraz jak wyglądają statystyki wypadków tego terenu. Towarzystwa ubezpieczeniowe nazywają te miejsca **strefami geograficznymi zwiększonego ryzyka**. Im wyższa strefa ryzyka, tym składka będzie wyższa. Dotyczy to głównie osób mieszkających w dużych miastach, gdzie występuje znacznie więcej kolizji i wypadków drogowych. Na wysokość składki ubezpieczeniowej wpływ ma także częstotliwość kradzieży w danym regionie oraz „popularność” danej marki wśród złodziei. Czynniki te mogą podwyższyć koszt ubezpieczenia nawet o ponad 200%.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na wysokość ubezpieczenia jest wiek właściciela pojazdu, okres posiadania prawa jazdy i stan zdrowia. Kierowcy młodzi płacą znacznie więcej za ubezpieczenie OC. Najkorzystniejsze stawki kształtują się dla kierowców w przedziale wiekowym 38-50 lat. Znaczącą rolę w koszcie ubezpieczenia ma również wiek, marka samochodu i pojemności jego silnika. W zależności od ubezpieczyciela przedziały opłat mogą różnić się od siebie. Wraz ze wzrostem pojemności silnika wzrasta również koszt ubezpieczenia. Ustalając wysokość składki bierze się również pod uwagę przeznaczenie użytkowania samochodu.

W przypadku dobrowolnego ubezpieczenia AC największy wpływ na wysokość składki ma wartość samochodu, która może być ustalona przez rzeczoznawcę lub wynikać z katalogu średnich wartości rynkowych pojazdów w danym okresie. O wysokości składki decyduje także miejsce zamieszkania ubezpieczonego i przeznaczenie pojazdu. Przy zawieraniu umów w zakresie ubezpieczeń dobrowolnych należy zwrócić uwagę nie tylko na wysokość składki, ale także na zdarzenia wymienione w umowie, od których ubezpieczyciel nie wypłaci odszkodowania mimo zapłaconej składki.

Literatura:

- [1] Bieniek G.: Odpowiedzialność cywilna za wypadki drogowe. LexisNexis, Warszawa 2011.
- [2] Handschke J., Monkiewicz J.: Ubezpieczenia - Podręcznik akademicki. Poltext, Warszawa 2010.
- [3] Miaskowski J.: Niezgoda K., Skawiński P.: Ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Komentarz. C.H. BECK, Warszawa 2012.
- [4] Orlicki M.: Ubezpieczenia obowiązkowe. WaltersKluwer Polska, Warszawa 2011.
- [5] Rogowski S.: Ubezpieczenia komunikacyjne. Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2008.
- [6] Zielińska E.: Rynek ubezpieczeń komunikacyjnych w Polsce. Збірник наукових праць, ВІСНИК № 25, Київ 2012.
- [7] Materiały źródłowe towarzystw ubezpieczeniowych PZU, UNIQA i HDI.

FACTORS AFFECTING ON THE HEIGHT OF CAR INSURANCES IN POLAND

The purpose of this article was to evaluate car insurances in Poland. Analyzed three insurances companies offering the OC, AC, Assistance and Accident. Presented the major factors which affect on the amount of the insurance premium ie. the driver age, place of residence, engine capacity.